

LES MISSIONS DELS FRARES I LA XINA DE MENDOZA

MARTÍN DE RADA: LA XINA QUE VA VEURE

El text de Rada coincideix molt amb la versió Ming del rotlle Qingming Shanghe Tu feta a mitjan segle XVI, que representa la vida urbana amb els Ming.

Rada hi planteja una clara distinció entre els estils de vida dels rics i dels pobres. El fascina la manera de treballar de la gent de classe baixa: quant treballen, la seva eficiència, la quantitat de pes que carreguen i la seva voluntat de treballar. I relaciona els baixos preus dels productes a la Xina amb la dura feina dels xinesos i a l'alta productivitat de l'agricultura amb camps irrigats que mai no es deixen ermar. Decideix des de la seva perspectiva que la Xina és un formiguer humà i que fins i tot, com a país ric, els xinesos són pobres per la infinita quantitat de gent que hi ha al país. A més, observa que per això mateix han de ser eficients amb tot; així que no poden malbaratar res.

A l'altre extrem de l'espectre social, li sorprenen els hàbits de la gent de classe alta: la manera de pentinar-se els cabells llargs, presumir de les seves ungles llargues, disposar de tota una varietat de vestits per a cada ocasió, portar la vida social amb rituals extremament polits i menjar una gran diversitat de productes. I va comprendre que la diferència entre rics i pobres era també cultural i es manifestava en l'amor per la lectura de les classes altes i en l'ús d'una llengua especial, el "wenyan", la llengua cortesa que obria l'accés als alts càrrecs.

Rada afirma que els carrers esdevenen mercats, on es poden trobar tot tipus de productes, amb carnisers venent carn de porc i de xai; amb aviram venut a pes. Hi ha restaurants a cada racó, i beure el te és un hàbit generalitzat que es pot gaudir a tot arreu, mentre que el vi, habitual als banquetes, també es ven al carrer. Li fascina l'omnipresència de botigues, alineades als carrers de la ciutat, on es poden comprar botes, barrets i sandàlies de palla, mentre que altres botigues venen tisores i estris de cuina. Però observa l'absència d'armes a totes les cases que visita. Li sorprenen també les fileres de cases de la mateixa altura i descriu amb detall els menjadors i els patis per on passa.

En descriure l'aspecte físic dels xinesos, afirma que són blancs: als escrits europeus els xinesos seran blancs fins al segle XVIII, quan, sota la influència colonialista, esdevindran grocs. Es digne de menció la bellesa dels nens; però troba que els adults són ben lletjos, amb barbes escasses i ulls petits.

Se sorprèn de veure tantes llibreries on poder trobar tot tipus de llibres, com ell mateix va fer. Considera realment fascinant que siguin tan abundants i barats. De fet, quan travessava Fujian, el centre de la impremta comercial i econòmica, va comprar el que avui anomenaríem llibres de tapa tova, publicats en paper prim i groguenc i amb molts caràctes amuntegats a cada full.

Rada té una opinió negativa de les capacitats tècniques i científiques dels xinesos: menysprea els seus vaixells, tot i que observa que una quantitat infinita patrulla la costa. No presta atenció a la brúixola i a la cartografia xineses, tot i que admet haver vist cartes nàutiques als vaixells xinesos.

Presta molta atenció a la religió, però en comptes de donar-ne una visió general, descriu allò que veu: una multitud d'ídols acolorits que es troben per tot arreu, tant dins les cases com gravats a les roques sobre els turons. Observa la importància del Cel i les múltiples invocacions als dimonis negres i vermells. Amb tot, troba que els dimonis xinesos són menys perillosos que Satanàs per al cristianisme, i això li permet qualificar les invocacions demoníiques xineses de simplement ridícules. Presta especial atenció a les figures i als rituals religiosos budistes; però allò que comprèn millor és el culte a la deessa del mar, que era molt habitual al sud costaner de la Xina.

Rada dóna una imatge vívida i realista de la sensibilitat religiosa xinesa: les ofrenes de paper moneda, d'animals i fruites, l'arròs que es llança al mar des de les barques que salpen, amb tota la tripulació cridant a bord, les peces de roba escrites fixades als regals d'acord amb allò que s'oferia. I va endinsar-se en un temple taoista, on el seu amor per l'endevinació va veure's recompensat.

Tot i que no els identifica pel nom, mostra un clar contrast entre els taoistes vegetarians i els ascètics, que vivien fora de les poblacions, amb els grans monestirs budistes, que tenien rituals complexos i musicals al centre de les ciutats, i on es podia menjar de tot, tot i que els monjos demanaven almoïna pels carrers.

El text de Rada era un document excel·lent que el capacitava de sobres per procedir amb els seus assumptes a la Xina. Però tot i que Rada era un home ben religiós i educat, i un científic i humanista de primer ordre, era a l'Àsia primordialment per

servir a la Corona. Rada va arribar a les Filipines amb els seus instruments astronòmics manuals, va passar la major part del temps mesurant estrelles i longituds, menyspreava a tots els governants a qui havia de servir i va morir a prop de Borneo mentre era forçat a afirmar la posició exacta de l'illa.